Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Legenda aurea sanctorum, sive Lombardica historia

Jacobus <Genua, Erzbischof>

[Lyon], 20. Juli 1486

De vndecim milibus virginum cliiii

urn:nbn:de:bsz:31-289352

Visual Library

nec cibum ſumere poterant. ſed educte exterius cõtinuo hec ſumebãt. Tunc daria virgo prudentiſſima dee veſte dicata. rogatur vt ad criſantum introeat. et eum dijs et patri reſtituat. Qua ingreſſa. et a criſanto de pompa veſtium reprehenſa. reſpondit ſe non ꝓpter pompã. ſed vt dijs et patri euȝ lucrificaret ſic indutã. Cum criſantus iterum eam reprehenderet cur pro dijs illos coleret. quos autores ipſoruȝ flagicioſos ſemper viros et impudicas feminas affirmarent. reſpõdit daria philoſophos per nomina hominũ elementa ſanxiſſe. Cui criſantus. Si vnus terram vt deam veneretur. et alter vt ruſticus aret. plus ruſtico ꝙ̃ veneranti exhibere probatur. et de mari et alijs ſimiliter. Tunc criſantus et daria ab eo cõuerſa ſancti ſpiritus copula vniti. et carnale matrimonium ſimulantes. ad chriſtum plurimos conuertebãt. Nam et claudiuȝ tribunum qui eius tortor fuerat cum vxore eius et filijs et pluribus alijs militibus ad fidem conuerterunt. Criſantus igitur iuſſu numeriani infetidiſſimũ carcereȝ recludit. Sed fetor in odorẽ ſuauiſſimum commutatur. Daria autem lupanari tradit. Sed leo ab amphiteatro fugiens. hoſtiarius lupanaris efficitur. Mittitur igitur quidam vt virginem corrumpat. ſed a leone capitur. et quaſi innuens a ſancta quid de captiuo fieri iubeat ſciſcitatur. Que precepit ne eum lederet. ſed ad ſe venire permitteret. Qui mox conuerſus per vrbem cucurrit. et dariam deam eſſe clamare cepit. Mittũtur igitur venatores vt leonem capiant. ſed omnes a leone capiuntur. et ante pedes virginis ponuntur et ab ea conuertuntur. Tunc prefectus copioſum ignem iuſſit in introitu celle mitti. vt leo cuȝ daria comburatur. Quod leo conſiderans timuit et rugiens a virgine licenciam accepit. vt nullum ledẽs quo vellet abiret. Cum ergo criſanto prefectus et darie diuerſa penarum ſupplicia irrogaret. et nequaꝙ̃ ledi valerent tandem inuiolati coniuges in foueam deponuntur. et terra et lapidibus obruti chriſto martires conſecrantur. tempore cari narbonenſis epiſcopi qui cepit anno domini. cclxx. Horum ſolennitas hic celebrius recolitur

De vndecim milibus virginum cliiii

A

Vndecim milium virginuȝ paſſio hoc ordine celebrata fuit. In britania namq; rex xpianiſſimus quidam fuit nomine nothus vel maurus. qui quãdam filiam nomine vrſulam generauit. Hic mirabili honeſtate morum. ſapientia et pulchritudĩe pollebat. ita ꝙ eius fama vbiq; vo

labat. Rex aũt anglie cum nimis prepotens eſſet. et multas natiões ſuo imperio ſubiugaret. audita huius virginis fama. beatum ſe per omnia fatebatur. ſi predicta virgo ſuo vnigenito copularetur. Iuuenis etiam ad hoc plurimum eſtuabat. Mittunt igitur ſolennes nuncios ad patrem virginis. magnis promiſſionibus et blãdicijs. magnas adijcientes minas ſi ad dñm ſuum vacui reuertantur. Rex autem cepit plurimum anxiari. tum quia xpi fide inſignitam cultori ydolorũ tradere indignum duceret. tum quia ipſam nullatenus conſentire cognoſceret. tum quia ipaȝ regis ferocitatem plurimum formidaret. Ipa autem diuinitus inſpirata patri ſuaſit. vt predicto regi aſſenſuȝ preberet. ea tamen condicione propoſita. vt ipſe rex cum patre decem virgines electiſſimas ſibi ad ſolacium traderet. et tam ſibi quã alijs mille virgines aſſignaret. et comparatis trieribus inducias triennij ſibi daret ad dedicationem ſue virginitatis. et ipſe iuuenis baptiſatus. in his tribus annis ĩ fide inſtrueretur. Sapienti ſiquidem vſa conſilio. vt aut difficultate propoſite cõditionis animum eius ab hoc auerteret. aut hac oportunitate predictas virgines ſecũ deo dedicaret. At iuuenis libenter hac cõdicione accepta apud patrem inſtitit. et protinus baptiſatus accelerari cuncta que beata virgo preceperat imperauit. Pater autem puelle ordinauit ꝙ filia ſua quam valde diligebat. viros quorum ſolacio tam ipſa ꝙ̃ eius exercitus indigebat in comitatu ſuo haberet. Vndiq; igitur virgines con-

fluunt. vndiqꝫ viri ad tam grande ſpectaculũ currunt. Nam multi epiſcopi ad eas confluxerunt. vt ſecum pergerent. Inter quos fuit pantulus baſilienſis epiſcopus. qui eas vſqꝫ romam perduxit et inde reuerſus cum eis martirium ſuſcepit. B

Sancta quoqꝫ geraſima regina ſicilie, que virum ſuum regẽ crudeliſſimum quaſi de lupo fecerat agnum ſoror matris ſcĩ epiſcopi et darie matris ſancte vrſule. cum eidem pater ſancte vrſule ſecretum per litteras intimaſſet. continuo inſpirante deo cũ quatuor filiabus ſuis babilla. iuliana. victoria. et aurea. et paruulo ſuo adriano. qui amore ſororũ ſuarũ vltro ſe peregrinationi ingeſſit. relicto regno ĩ manu vnius filij ſui. vſqꝫ in britaniã nauigauit. Cuius cõſilio virgines de diuerſis regnis colligebantur. et earum ſemꝑ ductrix exiſtens cum eis tandem martirium paſſa eſt. Iuxta condictũ igitur virginibus trieribus et ſumptibus preparatis. cõmilitonibus ſuis regina ſecreta reuelat. ⁊ in nouã miliciam omnes coniurant. Nam modo belli preludia incboant. modo currunt. modo diſcurrunt. Interdum belli cauſa plerunqꝫ fugam ſimulant. omniqꝫ genere ludorũ exercitate nichil quod animo occurrebat relinquebant intactum. Aliquãdo meridie. aliquando vix veſpere redibant. Confuebant proceres et primates ad tam grande ſpectaculum. et omnes admiratione et gaudio replebantur. Tandem cum vrſula omnes ad fidem virgines conuertiſſet. ſub vnius diei ſpacio flante proſpero vento ad portum gallie qui tiella dicitur. et inde coloniã deuenerunt. Ubi vrſule angelus dñi apparuit. et predixit eas illuc integro numero reuerſuras. et coronas ibidem martirij ꝑcepturas. Inde igitur ad angeli admonitionẽ romam tendentes. ad vrbem baſileã applicuerũt. et ibidẽ relictis nauibus romã pedeſtres venerũt. Ad quarũ aduentũ papa ciriacus valde gauiſus. cũ ipſe de britania oriũdus eſſet. et mltas ibidẽ inter eas cõſanguineas haberet. cũ omni clero ipſas ſummo cũ honore ſuſcepit. In ipſa aũt nocte pape diuinitus reuelatur. eũ cũ ipſis virginibꝰ palmã martirij ꝑcepturum. Qđ apud ſe celans multas ex ipſis que adhuc baptiſate nõ fuerant baptiſauit. Uerũ cũ oportunũ tẽpus videret. et anno vno et. xi. hebdomadibus poſt petrũ eccleſiã decimusnonus rexiſſet in cõuentu omniũ ꝓpoſitũ ſuum indicauit. et corã oĩbus et dignitati et officio reſignauit. Sed cũ omnes reclamarent et maxime cardinales qui eũ delirare putabant. eo ꝙ relicta pontificatus gl'ia poſt quaſdã mulierculas fatuas ire vellet. ille nullatenꝰ acquieſcens quendã virũ ſanctũ qui ametos dictus eſt loco ſui in pontificẽ ordinauit. Et quia ſedẽ apoſtolicam inuito clero reliquit nomẽ eius de cathologo pontificũ idem clerus abraſit. omnẽqꝫ gratiã quam ſacer ille vrginũ chorus ĩ curia romana habuerat a tẽpore ille admiſit. Duo aũt iniqui pricipes romane milicie. ſcꝫ maximus. et africanus videntes magnam virginũ multitudinem. et ꝙ multi multeqꝫ ad eas cõfluerent. timuerũt ne ꝑ eas nimis creſceret religio xp̄iana. Quapropter iter earũ diligentius explorãtes nuncios miſerũt ad iulium cognatum ſuũ principẽ gentis hunorũ. vt educto contra eas exercitu ipſas cum xp̄iane eſſent cũ venirent coloniam trucidarẽt. Beatus igitur ciriacus cũ illa nobili virginũ multitudine de vrbe egreſſus eſt. Secutus eſt aũt ipm vincẽtius preſbiter cardinalis. et iacobus qui de britania patria ſua in antiochiã ꝓuectus archiep̄atus dignitatẽ. vij. annis ibidẽ tenuit. Qui cũ papã tunctẽporis viſitaſſet. et iã vrbẽ egreſſus de virginũ aduentu audiſſet. cõcitus rediit. et itineris ac paſſionis ſe eis ſociũ fecit. Mauricius quoqꝫ leuicane vrbis ep̄s. auunculus babile et iuliane. necnõ et follarius lucenſis ep̄s et ſulpicius rauẽnenſis ep̄s qui tunc romam aduenerant ꝑdictis virginibꝰ adheſerũt. Ethereus quoqꝫ ſponſus beate vrſule manẽs in britania. ꝑ viſionẽ angelicã a dño admonetur. vt matrẽ ſuam hortaretur fieri xp̄ianam. Nã pater eius primo anno quo xp̄ianus factus fuerat mortuus eſt. et filius eiꝰ ethereꝰ eidẽ in regno ſucceſſit. Cum autem ſacre virgines cum predictis epiſcopis a roma redirent. ethereus a dño admonetur. vt protinus ſurgens ſponſe ſue occurrat. vt cũ ea in colonia martirij palmã accipiat Qui diuinis monitis acquieſcẽs matrem ſuã baptiſari fecit. et cũ ipſa et ſorore ſua paruula florentina iam xp̄iana necnõ et clemente ep̄o ipſis virginibꝰ obuians ſe ad martiriũ ſociauit eiſdem. Marculus quoqꝫ ep̄s grecie. et neptis ſua cõſtantia filia dorothei regis cõſtantinopolitani. q̃ nubẽs cuidam adoleſcẽti filio cuiuſdã regis. ſed ante nuptias morte preuento. virginitatẽ ſuam dño vouit. ꝑ viſionem admoniti romã venerunt. et predictis virginibus ad martiriũ ſe iunxerunt. Omnes igitur virgines cũ ꝑdictis epiſcopis coloniã redierũt. et ipſam iam ab hunis obſeſſam inuenerũt. Quas barbari videntes ſuꝑ eos cũ clamore nimio irruerũt. et quaſi lupi ſeuiẽtes in oues. totã illã multitudinẽ occiderũt. Cũ aũt ad beatã vrſulam ceteris iugulatis veniſſent. vidẽs priceps eius miram pulchritudinẽ obſtupuit et cõſolans eã ſuꝑ necem virginum ꝓmiſitqꝫ eam

ſibi in cõiugē copularet. Sed cū hoc illa penitus reſpuiſſet. ille contemptū ſe vidēs. directa ſagitta eam trāſfixit. et ſic martiriū conſummauit. ¶ Quedā aūt virgo nomīe cordula timore perterrita in naui. nocte illa ſe abſcondit. Sed in craſtinū ſponte morti ſe offerēs martirij coronam ſuſcepit. Sed cū eius feſtū non fieret. eo ꝙ cum alijs paſſa non eſſet. ipſa poſt longū tempus cuidā recluſe apparuit ꝑcipiens. vt ſequēti die a feſto virginū. eius quoqꝫ ſolēnitas recolat̃. Paſſe ſunt aūt anno dñi. ccxxxviij. ¶ Ratio autē tp̄is vt quibuſdam placet non ſuſtinet ꝙ hec tali tp̄e ſint peracta. Sicilia em̄ tunc non erat regnū nec conſtantinopolis. cū hic fuiſſe dicat̃ cū virginibus has reginas. Verius creditur. ꝙ diu poſt conſtantinū imperatorē cū huni et gothi ſeuiebāt tale ſit martiriū celebratum. tp̄e ſcʒ marciani impatoris. vt in quadā cronica legit̃. qui regnauit anno dñi. cccclij. Abbas quidam ab abbatiſſa colonie corpus vnius virginū īpetrauit ꝓmittens ꝙ ipm̄ in capſa argentea in ſua eccleſia collocaret. Sed cum ꝑ annū integrū ſuꝑ altare eā in capſa lignea tenuiſſet. quadā nocte dum abbas ipſius monaſterij cū ſuo cōuentu matutinas cantaret virgo illa corporaliter deſuꝑ altari deſcēdit et ante altare reuerenter inclinans ꝑ mediū chorū videntibus monachis ⁊ ſtupētibus inde receſſit. Abbas igit̃ ad capſam currēs. et vacuā ipſam inueniens coloniā ꝓperauit. et abbatiſſe rei ordinē intimauit. Pergētesqꝫ ad locū vnde illud corpus ſumpſerant illud ibidē inuenerūt. Cū abbas veniā petens illud vel aliud peteret certiſſime promittens capſam ꝑcioſā citius ſe facturū nullatenus impetrauit. Religioſus quidā cum has virgines in deuotiōe multa haberet quadā die dū grauiter infirmaret̃. vidit quandā virginē pulcherrimā ſibi apparentē. et ſi ſe cognoſceret inquirentem. Qui cū ad eius viſionē miraretur. et ſe nequaꝙ̄ ipſam cognoſcere fateret̃. illa ait. Ego ſum vna virginum erga quas tantum habes deuotionis affectū. Et vt inde mercedem accipias ſi amore et honore noſtri vndecies milies dñicam orationem dixeris in hora mortis in protectionē et ſolaciū nos habebis. Qua diſparente ille. ꝙ̄citius potuit hec impleuit. Statimqꝫ vocato abbate inungi ſe fecit. Qui cum inungeret̃. ſubito exclamauit vt fugerēt. et veniētibus ſacris virginibus locū darent. Quē cum abbas quid hoc eſſet interrogaret. et ille ꝓmiſſionē virginis ſibi ꝑ ordinē enarraſſet. recedētibus cunctis et paulo poſt redeuntibus. ipſum migraſſe ad dominum inuenerunt.

¶ De ſanctis ſimone et iuda apoſtolis. clv A

Simon interpretat̃ obediens vel ponens triſtitiam. Hic habuit duplex cognomē. Dict⁹ eſt em̄ ſimon zelotes. et ſimon chananeus a chana vico galilee vbi dñs aquā in vinū mutauit. Et idē eſt zelotes qd chananeus. Chana em̄ zelus interpretat̃. Habuit igit̃ obedientiā preceptorum per executionē. triſtitiā afflictorū ꝑ compaſſionē. zelum animarū ꝑ conſtantē feruorem. ¶ Iudas interpretat̃ cōfitens vel glorioſus. Vel iudas quaſi iubilū dans. Ipſe em̄ habuit cōfeſſionē fidei gl'iaꝝ regni. et iubilum interni gaudij. Hic multiplex habuit cognomen. Dictus eſt em̄ iudas iacobi ſupple frater. fuit em̄ frater iacobi minoris. Scd̄o dictus eſt thadeus. qd interpretat̃ apprehendēs principem. Vel dicit̃ thadeus a thadea ⁊ deus. Thadea dicit̃ eſſe veſtis regia. Ipſe em̄ fuit veſtis regia dei per ornamentū virtutū per quā apprehendit principem xp̄m. Vel thadeus quaſi tam deus ideſt magnus deus ſcʒ per adoptionē. Tercio dictus eſt in hiſto. eccleſiaſtica lebeus. quod ſonat quaſi cor vel corculus. ideſt cordis cultor. Vel lebeus quaſi lebes. Cor ꝑ magnanimitatē. corculus ꝑ puritatē. lebes ꝑ gratiaꝝ plenitudinē. q2 quaſi olla et vas virtutū et gratie eſſe promeruit. Eorū paſſionē et legendā hebraice abdias ep̄s babilonie ab ipis apoſtolis ep̄s ordinatus ſcripſit. Quā tropeus abdie diſcipulus tranſtulit in grecum. affricanus in latinum.